

ÖĞRENMEK NEDİR?..

Münir Aktolga
Ağustos 2020

(Bu makale, yayına hazırladığım, “Öğrenmek Nedir, Neden Öğreniyoruz, Nasıl Öğreniyoruz, Nasıl Bir Eğitim-Öğrenim Sistemine İhtiyacımız Var” başlıklı kitaptan alıntıdır...)

Öğrenmek, bilgi üretimi sürecidir; hammadde olarak dışardan alınan enformasyonların içerde sahip olunan bilgiyle -“bilgi temeliyle”- değerlendirilip işlenerek “bilgi” adı verilen yeni ürünlerin üretilmesi, sonra da, üretilen bu ürünlerin yeni bilgilerin üretilmesi sürecinde kullanılmak üzere eski bilgi hazinesinin üzerine ilâve edilerek muhafaza edilmesi -hafızada kayıt altına alınması- olayıdır...

O kadar güzel bir tanımdır ki bu, tek bir cümlenin içinde konuya ilişkin her şey var adeta!..

Ama o zaman biz de soruyoruz şimdi: Öğrenme sürecinde bizim çıkış noktamızı oluşturacak olan, tarihsel olarak oluşmuş -atalarımızdan bize miras kalan- bilgi temelimiz nedir?..

EVET, BİZ KİMİZ, NEDİR BİZİM TARİHSEL OLARAK OLUŞAN VE SAHİP ÇIKMAMIZ GEREKEN BİLGİ TEMELİMİZ?..

İsterseniz, daha o Yunan ve Roma Medeniyeti'nin falan ortalıkta görünmediği, demirin keşfedilmediği dönemden-antika tarihten başlayalım!..

Bütün o antika tarihin akışını düzenleyen diyalektik, Hint-Çin ve Mezopotamya'nın ana medeniyetleriyle, bunlara karşı akınlar düzenleyerek “tarihsel devrimler” çarkını döndürmeye çalışan -atalarımızın da içinde bulunduğu- göçebe barbar kavimleri arasındaki etkileşimlerden, oluşuyordu. İkel komünal toplumun inkârı olarak doğan köleci sınıflı yerleşik toplum köle emeğine dayanarak bir medeniyet inşa ediyor, sonra, halâ ikel komünal toplum **aralığında** yaşayan barbar akıncılar da gelerek bütün o yapıları yerle bir ediyorlar, insan üretici gücünü köleci sınıflılığın ördüğü o esaret ağlarından kurtarıyorlardı! Bir yanı sıra gerici saldırılardı bunlar, bu “barbar akınları”. Çünkü “maddi üretici güçleri” tahrip etmeye sonuçlanıyordu süreç; ama diğer yanı sıra da ilericiydiler, çünkü asıl üretici güç olan insanı köleci ilişkilerin içinden çekip çıkararak kurtarıyor, özgürleştiriyorlardı. Bütün o antika tarih bu türden altüstlüklerle doludur...

Bu süreç, Orta Asya kökenli atalarımızla birçok ortak yanı olan Cermenler'in Roma'yı -Batı Roma'yı- fethederek ucu kapitalizme varan mutlu sona giden yolu açmalarına kadar böyle sürdü gitti. “Mutlu sona” diyorum, çünkü kapitalizmle birlikte üretici güçleri boğan o köleci bulutlar artık dağılıyordu. İnsanlık için yeni bir süreç başlıyordu...

Mezopotamya'nın-Hint ve Çin'in antika medeniyetlerine karşı saldırılarıyla tarihsel devrimler çağını açan atalarımız ise Anadolu'ya gelerek Doğu Roma'yı-Bizans'ı fethettikleri zaman bu çağın -tarihsel devrimler çağının- artık sonunun gelmiş olduğunun farkında değillerdi...

Daha Orta Asya'da iken, içinde buldukları süreç onları -atalarımızı- İslam'la tanıştırmış, ilişki içine sokmuştu!.. Halâ Şamanizmin etkisi altında olan Orta Asya'nın o göçebe barbarları bunun üzerine İslam'ı da monte ederek geldiler Anadolu'ya. Burada ise, bütün o Anadolu kültürleriyle kucaklaşacaklar, bilgi dağarcıklarını-temellerini daha da zenginleştireceklerdi. Yani, Hristiyanlık, İslam, Şamanizm, kadim Anadolu kültürleri ne ararsan hepsi vardı potanın içinde!..

Ne sanıyorsunuz, nasıl olmuştur da bir avuç insandan oluşan bir aşiret, Türküyle, Kürdüyle, Ermenisiyle, Rumuyla -Roma'nın köylüleriyle- bütün o Anadolu insanlarını peşine takarak koskoca Bizans'ı alaşağı etmiş, Doğu ile Batı arasındaki ticaret yollarının -dünya ticaretinin-kavşak noktası olan Anadolu'yu fethedebilmiştir?.. Ne yani, sadece bir avuç insanın kılıcı mıydı insanların gönül dünyalarına açılan kapıların kilidini açan?

Anadolu insanlarını atalarımızla birlikte hareket etmeye yönelten sır ne idi?..

Tek bir cevabı vardır bu sorunun: Atalarımızın zihin dünyalarına damgasını vurmuş olan TASAVVUF düşüncesi ve kültürü... Şamanizmle İslamiyet'in etkileşmesinin ürünü olarak atalarımızın zihin dünyasını belirleyen, onların tarihsel devrimci dünyalarının bilgi temelini oluşturan -bir ucu "kan anayasasına" çıkan- TASAVVUF düşüncesi... İşte, bütün Anadolu insanlarının gönül ve zihin dünyalarına açılan kapıların kilidini açan sihirli anahtar budur. Anadolu insanlarının kültür dünyasıyla da -bilgi temelleriyle de- kucaklaşıp kaynaşınca iyice zenginleşerek atalarımıza Bizans'ın kapılarını açan bilgi temeli budur!..

Ve işte atalarımızdan bize kalan hazinemiz!..

Bütün o Devletçi "kültür ihtilallerine", Devlet terörüne rağmen yok edilemeyen bilgi temelimizin özü budur bizim. Bütün o "sabır" anlayışımızın altında yatan da budur. Biz, bütün bu etkileşimlerin sonucu olarak ortaya çıkan o senteziz? Orta Asya'nın göçebe barbarlarıyız, Şeyh Bedreddin'in torunlarıyız, İslam'ın müminleriyiz, hem sünniyiz, hem de alevi.. Anadolu halklarıyız, Ermeniyiz, Rumuz, Kürdüz, Çerkeziz, Lazız..Bütün bu halkların etkileşiminin sonucu olarak ortaya çıkan ürünü. Bizi biz yapan, bizim duygusal ve zihinsel varlığımızın temeli olan tasavvuf düşüncesi ve kültürü bütün bu etkileşimlerin-kaynaşmaların ürünüdür.

Ama tabi daha sonra bütün bunların yerini, Devlet olmanın karşı konulamaz diyalektiğine bağlı olarak, halktan kopuk, atalarımızın bilgi temelini-ruh dünyasının inkarı olan Devletçi bir kültür-Devletçi bir bilgi temeli alır. Hele hele, Bizans'ın -Doğu Roma'nın- fethinden sonra, bunun üzerine Bizans'ın temsil ettiği bin yıllık antika Devlet kültürü de -bilgi temeli- eklenince ortada ne kurucu ruh dünyası kalır ne de bütün o Anadolu halklarıyla kaynaşmanın kazandırdığı zenginlikler...¹

Sonuç olarak, bu topraklarda insanların zihinsel dünyalarını belirleyen birbiriyle içiçe, etkileşim halinde, ama aynı zamanda da birbirinin zıttı olan iki bilgi temeli çıkar ortaya: Anadolu kültürüyle yoğrulmuş Tasavvuf'un o uçsuz bucaksız dünyasına işaret eden bilgi temeli ve bunun üzerine çöreklenerek insanların ruh dünyasını adeta zincire vuran -bütün çeşitleriyle- Devletçi bilgi temeli... Bunun içine, vatanseverlik boyutunu aşan her türlü "Devletçi-milliyetçiliği", "Batıcılık", ya da "İslamcılık" olarak boy gösteren bütün o Devletçi ideolojileri koyabilirsiniz...

İşte bizi, sadece kendi köklerimizden -atalarımızın bize bıraktığı bilgi temelinden- değil, aynı zamanda bütün o Anadolu kültürlerinden, onlardan aldığımız, öğrendiğimiz bilgilerden de koparan, içe kapanmamıza, Devletçi bir kültürün hegemonyası altına girmemize neden olan kahredici diyalektik budur.

¹ Bizans deyip geçmeyelim. Bizans Doğu Roma'dır. Bir ucu Katolik Batı'ya-Batı Roma'ya-çıkarken, diğer ucu da Ortodoks dünyaya eski Yunan'a dayanır onun. Ve siz, Bizans'ın kalbine yerleşerek onunla bütünleşiyorsunuz. Bir Fatih'in kendisine "Kaizer-i Rum", yani Roma İmparatoru dedirtmesini iyi anlamak gerekiyor. Hatta bazı tarihçiler Osmanlı Devleti'ni Bizansın devamı olarak-Müslüman Roma diye de tanımlarlar!..

Bir örnek vereyim: Ben Silifkeliyim!² Silifke, Anadolu'nun güneyinde, Akdeniz'in kıyısında şirin bir kasabamız. Şirin falan diyorum ama, aynı zamanda Silifke'nin taşı toprağı tarihtir!.. Nereye elinizi atsanız eski Anadolu kültür mirasından bir kalıntıyla karşılaşsınız. Ama örneğin, lise 1. Sınıf dahil Silifke'de okuduğum halde, ne ilkokulda, ne de daha sonra hiçbir öğretmenimin aklına gelmemiştir kasabanın tepesinde duran o meşhur Silifke Kalesini bize gezdirmek!.. Buranın, çok eskilerde, bir Ermeni Tekfuru tarafından inşa edildiğini bile ben daha yeni öğreniyorum... Ya her gün üzerinden geçerek okula gittiğimiz Roma dönemi kalıntısı tarihi köprümüz... Neden hiç kimse bize onun tarihini, kim tarafından, ne zaman yapıldığını anlatmamıştı?.. Ya o "Cennet-Cehennem" kalıntıları vb?.. Bakın halâ bilmiyorum bunların ne olduğunu! Neden, neden?..

Ben size söyleyeyim: Hani biz artık Anadolu'yu "fethetmiştik" ve burada Devlet kurmuştuk ya, artık bu toprakların tarihi bizimle başlamalıydı! Bizden öncesi ise, ya yok farzedilmeli, ya da bilinçli olarak yok edilmeliydi. İşte bütün mesele budur! Daha sonra "Batıcı" Devletçilerin yaptığı da budur, güya bunlara reaksiyon olarak ortaya çıkan "İslamcı" Devletçi-milliyetçilerin yapmaya çalıştıkları da!.. Devleti her ele geçiren, tarihin kendisiyle başladığını dikte ederek kendisine bir meşruiyet alanı yaratmaya çalışmıştır...

Yani inkar ve yok etme, tarihle bağlarını koparma sadece atalarımızdan bize kalan bilgi temeli mirası inkar etmeyle sınırlı kalmıyor bu coğrafyada, aynı zamanda bütün o Anadolu kültürleriyle aramıza mesafe koymamıza da -onlardan yabancılaşmamıza da- neden oluyordu. Devletçi elit zümre ancak bu şekilde hafıza kaybı yaşatarak insanları kontrol edebileceğini düşünüyordu.³ Çünkü, tarih bilinci denilen şey toplumsal hafızadır. Bir toplumu köle-kul haline getirmek mi istiyorsunuz, onu tarihinden koparmanız yetecektir. Hafızası olmayan bir toplum kişiliksiz bir toplum olmaya mahkumdur.

Bizim tarihimiz, Devlet kurucu insanlarımızın, diyaletik inkarları olarak kendi elleriyle yarattıkları antika Devletçi yapı ve ideolojilerle bizi biz yapan kökler -bilgi temelimiz- arasındaki mücadelelerin tarihidir...

İşte bugün, 21. Yüzyıl kulvarlarında bilgi toplumuna doğru ilerlemeye çalışırken sahip çıkmamız gereken köklerimiz -bu köklerin beslendiği bilgi temelimiz- budur... Bu işin başka yolu yok; kendi toplumsal-tarihsel köklerimize -toplumsal DNA 'larımıza- sahip çıkmadan, daha ileri gitmemiz mümkün değildir. Çünkü, nasıl ki yeni bilgiler, bireysel öğrenme süreçlerinde eskiden beri varolanlardan yola çıkılarak, bunların üzerine-yanına inşa edilebiliyorsa, aynı şekilde, toplumsal öğrenme ve yaşam sürecinde de böyledir...

Şunu unutmayalım: İnsan öyle, beyninden belirli bir software çıkarılarak onun yerine başka birinin monte edilebileceği bir bilgisayar değildir! Çıkar Devletçi bir dünya görüşünü, koy onun

² Fotoğraf, hemşerim K. Parlatan'ın Facebook paylaşımından...

³ Ne sanıyorsunuz, Bizans'ın fethi sadece İstanbul'un fethi olayı mı idi! O, aynı zamanda, fethedenlerin antika Devletçi-Bizans tarafından zihin dünyalarıyla fethedilmeleri olayı idi de... Osmanlı Devletçi eliti bundan sonra artık Bizans'ın Müslüman versiyonu olarak bir işleve sahip olacaktır...

yerine başka birini, bu mümkün değildir ve buralardan bir yere varılamaz!.. Varılamaz ama görüyorsunuz işte vakit kaybettiriyor bütün bu altüstlükler. Bu nedenle, ilk yapılacak iş, eski Devletçi ideolojik enkazların içinden-arasından kendi özümüzü bulup çıkararak, bunlara sımsıkı sarılmaktır. Ama tabii bunun da yolu önce o “enkazın” bilincine varmak oluyor! Yoksa daha çok onun altında debelenir dururuz...

Bakın, ilkel komünal toplum bilgini -“Tasavvuf” bilgini- atalarımız kendi bilgi temellerinin özünü nasıl ifade ediyorlar: “Yaratan da yaratılan da o dur” Bitti!.. Bütün çalışmalarım da benim ifade etmeye çalıştığım öz de budur işte! Ama ben artık bu bilgi temelini onlar gibi dinsel bir terminolojiyle değil, modern bilimin dilini kullanarak ifade ediyorum! Nasıl mı?..

“Yaratan da yaratılan” da daima bir SİSTEMDİR -sistem gerçekliğidir!..⁴ Hepsi bu kadar!.. “Varoluşun Genel İzafiyet Teorisi” açısından baktığınız zaman, atalarımızın Tasavvuf diliyle açıklamaya çalıştığı bilgi temelini bugünün bilim diliyle ifadesi budur... Bütün dereler, ırmaklar son tahlilde aynı denize doğru akıyorlar mı; insan doğanın kendi bilincine varması değil mi?..

“Herşeyin Teorisi”nde biz ne diyoruz: “Bütün sistemler sistem merkezinde oluşan izafi bir sıfır noktasında temsil olunur”! Öyle değil mi?..

Ve devamlı diyoruz ki, o halde, bu evrende “ondan gayri” -yani, sistem merkezinde oluşan o sıfırdan gayri- hiçbir şey yoktur! (“Kendinde şey” olarak yoktur, kendi varlığıyla “mutlak bir gerçeklik” olarak yoktur; çünkü şeyler, yaratırken yaratılan izafi objektif gerçekliklerdir”...) İşte, “her yerde hazır ve nazır olan odur” deyişini biz de modern bilimin diliyle bu şekilde ifade etmiş oluyoruz! Bu kadar basit!.. İşte, evrensel oluşum diyalektiğinin sırrı tam da burada, yani o sıfır noktasının diyalektiğinde gizlidir... Çünkü, her şey bir sıfırdan doğar ve başka bir sıfırla temsil olunur... “Yaratan da, yaratılan da o dur”un diyalektiği bundan ibarettir!.. Ve o, insanla birlikte kendi bilgisini-bilincini yaratırken adeta aynaya bakmakta, kendini seyretmektedir!..

İşte, ister Doğu’dan, ister Batı’dan, her nerede üretilmişse oradan, bir enformasyon şeklinde aldığımız-alacağımız bilgileri değerlendireceğimiz, sonra da bunlardan yeni ürünler elde edeceğimiz atalarımızdan bize miras kalan bilgi temelini özünü budur!..

Ve işte, biz böyle bir HAZİNENİN üzerine oturuyoruz da bunun farkında değiliz!.. Gidiyoruz oradan onu, buradan şunu alıp bunları birbirine yamayarak kendimize yapay kimlikler üretmeye çalışıyoruz!.. Bu işin özü, olayları ve süreçleri bir SİSTEM gerçekliği olarak ele alıp bunların arasındaki ilişkileri açıklamaya çalışmak değil midir? Peki o zaman neden “Batıcılık” ya da “İslamcılık”?..

“Sol” diyoruz, “Marksizm” diyoruz, “sınıfsız toplum” diyoruz, nedir amacımız?.. Mevcut sistemin -kapitalist toplumun- diyalektik anlamda inkarı olarak ortaya çıkacak olan modern anlamda sınıfsız bir topluma ulaşmak değil midir amaç? Atalarımızın, Yunus’ların, Yesevi’lerin, Şeyh Bedreddin’lerin içinden çıkıp

⁴ <http://www.aktolga.de/t4.pdf> “Sistem Teorisinin Esasları-Varoluşun Genel İzafiyet Teorisi-Herşeyin Teorisi”

gelenen sınıfsız topluma tekrar ulaşma hedeflerinin bu kez bir üst düzeye taşınması değil midir?..⁵

İşte, yeni bir “EĞİTİM-ÖĞRENİM SİSTEMİ” anlayışı derken çıkış noktalarımız bunlar olmalıdır bizim!..

Dikkat ederseniz, modern bilimin diliyle konuşurken bir anda kendimizi ilkel komünal toplum bilgini atalarımızla aynı noktada bulduk!.. Öyle ki, bir anda her şeyin “Tasavvuf” bilgini atalarımızdan bizlere kalan mirasın -bilgi temelini- üzerinde yükseldiğini; “modern bilim”, “modern sınıfsız toplum bilimi” dediğimiz zeminin, eskiden dinsel bir terminolojiyle ifade edilmeye çalışılan bilgilerin modern bilimin kazanımlarıyla ve diliyle, çok üst düzeyde yeniden üretilmesinden başka bir şey olmadığını gördük, anladık..⁶

Gelişmenin ilerlemenin yolunu “Batı-Doğu” çatışmasında görenlerin (iki yüz yıldır Batı’ya özenerek kendini inkar etmeye çalışan Devletçilerle, bunlara karşı oluşan reaksiyonu temsil eden ve sil baştan yönünü “Doğu’ya-İslam’a” çevirerek, çıkış yolunu buralarda aramaya çalışan Devletçilerin) anlayamadığı gerçek budur işte!.. Yüz yıllara yayılan sınıflı toplum yaşam süreci içinde kaybolmuş gibi görünen atalarımızdan bizlere kalan mirasın -ilkel komünal toplum bilgi temelini- bu süre içinde dış dünyayla etkileşmesinin sonucunda ortaya çıkan hazine -modern sınıfsız toplum bilgi temeli- budur. “Batı” ise Batı, “Doğu” ise Doğu, “İslam” ise İslam... Ve de Marksizm ise o da, işte hepsi var burada! “Batı”da, “Doğu”da, “sağda”, “solda” arayıp da bir türlü bulamadığınız o “gerçeğin”, “her yerde hazır ve nazır olan gerçeğin” özü budur!..

O halde yapılması gereken şey!..

Sınıflı toplumlar süreci boyunca kaybolan köklerimiz tarihin derinlikleri içinden bulup çıkararak onlara sıkı sıkı sarılmak, sınıflılık süresince öğrendiklerimizden oluşan bilgi temelimize de sahip çıkarak, bunların üzerine modern sınıfsız toplum bilimini -bilgi temelini- inşa edebilmektir...

Dikkat ederseniz her şey aynen meyvaya duran bir ağacın yaptığına benziyor!.. Meyvaya duran o ağaç da gidasını nereden alıyor sanırsınız; toprağın derinliklerine inen o kökleri olmasaydı diyalektik anlamda “inkarın inkarı” olarak gelişen o meyva ortaya çıkabilir miydi!..

Unutmayın, artık terminolojinizden “ben öğreniyorum”u, ya da “ben öğretiyorum”u çıkarmanız gerekecek, çünkü ancak “biz” birlikte öğrenebiliriz, ya da öğrenirken birlikte birbirimize öğretebiliriz. Bu işin sırrı, öğretirken öğrenmekte ve o an “kendi varlığında yok olurken” kendini bir üst düzeyde yeniden yaratabilmektedir. İşte bize bu türden “öğretmenlerin” ve “öğrencilerin” diyalogunu temel alan bir EĞİTİM-ÖĞRENİM SİSTEMİ lazım...

⁵ Bakın, bu çalışma size başka hiçbir şey vermediyse bile, yeni bilgilerin beyinde ancak eskiden beri varolan sinapslar üzerine inşa edilebileceğinin altını çizmiş olması yeter!..

⁶ <http://www.aktolga.de/37.pdf> , „Namaz’ın Dua’nın ve Her İşe ‘Bismillah’ Diyerek Başlamanın Diyalektiği, Varoluşun Genel İzafiyet Teorisi-Herşeyin Teorisi ve Tasavvuf“